

**РЕЦЕНЗІЯ НА НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ:
ГІСТОЛОГІЯ. ЦИТОЛОГІЯ. ЕМБРІОЛОГІЯ :
ПІДРУЧНИК / ЗА РЕД. О. Д. ЛУЦИКА, Ю. Б. ЧАЙКОВСЬКОГО. –
ВІННИЦЯ : НОВА КНИГА, 2018. – 592 с.**

Фундаментальні дисципліни завжди займали і займають чільне місце в підготовці лікаря, є чи не найскладнішими складовими кожної медичної науки, без знання яких неможливий розвиток більшості клінічних спеціальностей. Тому знаковою подією для усїєї медичної громади, а особливо спільноти морфологів і студентів, стала публікація нового підручника з гістології, цитології та ембріології.

Колектив авторів, представників не лише Київської та Львівської морфологічних шкіл, а й авторитетних гістологів та ембріологів різних регіонів України, уклав сучасний оригінальний підручник, у якому традиційний виклад відомостей з гістології, цитології та ембріології гармонійно поєднується з сучасними даними з клінічної морфології, функціональної гістології (в тому числі на макромолекулярному рівні) та прикладами практичного застосування знань теоретичної дисципліни. Досвід редакторів видання – відомих у світі вчених – професора О. Д. Луцика та професора Ю. Б. Чайковського є величезною цінністю для морфологів України. Сьогодні кафедри гістології, цитології та ембріології медичних університетів України є важливими, необхідними, потужними базами для навчання студентів. Пропонований підручник відкриває студентам, викладачам і лікарям перспективу використання надбань майже всіх кафедр гістології, цитології та ембріології України.

Підручник складається з передмови, переліку умовних скорочень, вступу, 4-х частин, 24-х розділів, списку рекомендованої літератури, предметного та іменного покажчиків, реєстру портретів учених.

Вступ містить перший розділ підручника, присвячений історії розвитку гістології, цитології та ембріології, а також описано сучасні методи морфологічного дослідження. У короткому нарисі історії гістології знаходимо згадку про тексти Бхагават-Гіти та Аюрведи, дізнаємося про роль стародавніх єгиптян у розвитку ембріології, наукові пошуки Гіппократа, Арістотеля, Галена, Авіценни, Антоні ван Левенгука та ще багатьох-багатьох вчених, з іменами яких пов'язані найвагоміші здобутки гістологічної науки. Особливо цінними в цьому розділі є відомості щодо розвитку гістологічної науки в Україні від XVIII ст. до сьогодення, представлена

історія найстаріших гістологічних шкіл – Харківської, Київської, Львівської, Одеської.

Частину 1 підручника присвячено цитології. Розділ 2 містить сучасні відомості щодо загальної організації клітини, біомембран, плазматичних мембран та цитоплазми. У частині 2 підручника подано основи ембріогенезу людини, зокрема розділи 4 і 5 ознайомлюють читача з періодизацією онтогенезу, пояснюють процеси гаметогенезу, запліднення, дроблення, імплантації, деямінації, гастрюляції, гісто- та органогенезу, формування та перетворення позазародкових органів. Наступну частину 3 і, відповідно, наступні розділи 6–11 підручника присвячено загальній гістології, де подано вичерпну сучасну інформацію щодо епітеліальних, сполучних, скелетних, м'язових, нервової тканин та тканин внутрішнього середовища. Важливо, що розглядаються джерела розвитку та загальні принципи організації тканин. Особливої уваги заслуговує інформація щодо гістології та ембріології систем органів, наведена у частині 4, відповідно, у 12–24 розділах. Особливе зацікавлення в кожному розділі викликають вставки “Клінічне значення”, адже відразу виникає мотивація вивчення викладеного попередньо матеріалу. Засвоєнню матеріалу, самоконтролю отриманих знань значно сприяє наведений у кінці кожного розділу список термінів, який студент повинен вивчити та вміти застосовувати у своїй навчальній та практичній роботі. Вдалою знахідкою авторів підручника вважаю також розміщення портретів учених по ходу опису тих структур, до відкриття чи дослідження яких вони мали відношення. Адже тяглість поколінь неможлива без пам'яті про тих, на здобутках котрих подала сучасна наука.

Дуже корисними є предметний та іменний покажчики в кінці підручника, а також реєстр портретів учених.

Опрацювання потужної бази фахової літератури, неоціненний досвід багаторічного викладання дисципліни дозволили авторам глибоко проаналізувати і доступно подати наявні сучасні відомості з гістології, цитології та ембріології.

Поданий у посібнику матеріал дуже вдало ілюструється чіткими кольоровими рисунками, що

сприяє кращому розумінню та засвоєнню матеріалу, адже дотепер ілюстрації залишаються найінформативнішим засобом вивчення організму людини. Високоякісні ілюстрації роблять підручник особливо цінним.

Підручник укладений на високому професійному рівні, відповідає вимогам викладання гістології, цитології та ембріології у вищих медичних навчальних закладах України, матеріал поданий

відповідно до програми з гістології, цитології та ембріології, затвердженої МОЗ України, з урахуванням найновішої редакції Міжнародної гістологічної термінології.

Підручник є важливим внеском у забезпечення фундаментальної підготовки лікарів. Видання вказаного підручника актуальне, необхідне, корисне не тільки для студентів і викладачів вищих медичних навчальних закладів, а й для практичних лікарів.

*Завідувач кафедри нормальної анатомії
Львівського національного медичного
університету імені Данила Галицького
доктор медичних наук, професор,
дійсний член НТШ
Л. Р. Матешук-Вацеба*